

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer จังหวัดเลย เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา กิจกรรม Young Smart Farmer จังหวัดเลย และเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเลย

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรรุ่นใหม่และ Young Smart Farmer ที่เข้าร่วมการพัฒนา Young Smart Farmer ปี 2558 ของจังหวัดเลย ศึกษารูปแบบ วิธีการ กระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่และ Young Smart Farmer ของจังหวัดเลย และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ และ Young Smart Farmer ของจังหวัดเลย

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer จังหวัดเลย โดยประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรเกษตรกร กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา Young Smart Farmer ปีงบประมาณ 2558 ของสำนักงานเกษตรจังหวัดเลย กรมส่งเสริมการเกษตร ทั้งหมด 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ประกอบด้วย คำถามแบบปลายปิด (close-ended-question) และคำถามแบบปลายเปิด (open-ended-question) แบ่งออกเป็น 7 ตอน โดยแต่ละตอนมีการกำหนดคะแนนความเห็นด้วยออกเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด โดยนำแบบสัมภาษณ์ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบข้อคำถาม ความเหมาะสม ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมนำมาปรับปรุงแก้ไข เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ Young Smart Farmer จังหวัดเลย จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ

(Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) และนำข้อมูลที่ได้มาสรุป แปลผลและรายงานผล

1.3 ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของ Young Smart Farmer ในจังหวัดเลย

Young Smart Farmer ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 33.94 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่สมรสแล้ว มีประสบการณ์การทำงานเกษตรเฉลี่ย 10.30 ปี เป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน ได้แก่ เป็น ผู้นำชุมชน เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. และ กลุ่มเกษตรกร

การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร Young Smart Farmer ส่วนใหญ่ ได้รับข้อมูลข่าวสารในระดับมากด้านการเกษตรและจากเจ้าหน้าที่รัฐ ในด้านแหล่งสื่อกลุ่ม ได้รับข้อมูลข่าวสารในระดับ มาก จากโทรทัศน์ ในด้านแหล่งสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในระดับ มาก จาก เฟสบุ๊ก

การถือครองที่ดิน Young Smart Farmer ส่วนใหญ่ มีการถือครองที่ดิน เฉลี่ย 37.53 ไร่ ส่วนใหญ่ มีที่ดินเป็นของตนเอง กิจกรรมการเกษตรที่ทำอยู่ ส่วนใหญ่ ปลูกพืชมากกว่า 3 ชนิด โดยพืชส่วนใหญ่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าว ปลูกพืชแบบผสมผสาน เช่น พืชผัก พืชไร่ สำหรับพืชที่นิยมปลูกมากที่สุด ได้แก่ ขิงพารา

จำนวนแรงงานด้านการเกษตร ส่วนใหญ่ มีจำนวนแรงงานด้านการเกษตร เฉลี่ย 3.76 คน เป็นเพศชาย มากกว่า เพศหญิง มีการจ้างแรงงานในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ เฉลี่ย 4.17 คน รายได้ของครัวเรือน ด้านรายได้ภาคการเกษตรส่วนใหญ่ รายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 309,973.31 บาท รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 89,200.00 บาท ค่าใช้จ่ายอุปโภคเฉลี่ย 91,600.00 บาท ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรเฉลี่ย 84,933.33 บาท แหล่งสินเชื่อ จากกองทุนหมู่บ้าน มีหนี้สินเฉลี่ย 254,625.38 บาท

ตอนที่ 2 ศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer ก่อนและหลังการพัฒนา

ศักยภาพของ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ก่อน-หลังการอบรม ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer ในด้านมีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ พบว่า ในเรื่องการเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่น มีระดับความสามารถหลังการอบรมเพิ่มขึ้น จากระดับ ปานกลาง เป็น ระดับมาก ในด้านความสามารถในการเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือจุดเรียนรู้ให้กับผู้อื่น ผู้ให้สัมภาษณ์ มีระดับความสามารถหลังการอบรมเพิ่มขึ้น จากระดับ ปานกลาง เป็น

ระดับมาก ในด้านมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ มีระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับมากเท่าเดิม ได้แก่ การนำข้อมูลมาใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเอง ในด้านการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ มีระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับมากเท่าเดิม แต่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ได้แก่ ความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน ในด้านความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค ด้านมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน พบว่า มีระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับ มากเท่าเดิม แต่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ได้แก่ เรื่อง เกษตรอินทรีย์ ด้านได้รับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐาน พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ มีระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับ มากเท่าเดิม แต่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ได้แก่ เรื่อง เกษตรอินทรีย์ ด้านมีกระบวนการผลิตที่สอดคล้อง พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ มีระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับ เพิ่มขึ้น จากระดับ ปานกลาง เป็น ระดับมาก ในด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม พบว่า มีระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับ มากเท่าเดิม แต่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ได้แก่ เรื่องการกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง ในด้านความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร พบว่า มีระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับ มากที่สุดเท่าเดิม แต่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ได้แก่ เรื่อง มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร

ตอนที่ 3 กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558

ความคิดเห็นต่อ กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะที่ 1 พบว่าในระยะที่ 1 นี้ Young Smart Farmer มีความคิดเห็นต่อ กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยในรายละเอียด **ในด้านเนื้อหา** Young Smart Farmer เห็นด้วยต่อกระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer อยู่ในระดับมาก เรื่อง การปลูกพืชผสมผสานในแนวทางวนเกษตร **ในด้านวิธีการ** เห็นด้วยต่อกระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer อยู่ในระดับมาก เรื่องการศึกษาดูงานสวนวนเกษตร ในด้านวิทยากรโดยรวม สถานที่อบรม ศึกษาดูงาน และด้านช่วงเวลา

ความคิดเห็นต่อกระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะที่ 2 พบว่าในระยะที่ 2 นี้ Young Smart Farmer มีความคิดเห็นต่อ กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยในรายละเอียด **ในด้านเนื้อหา** มีความคิดเห็นต่อ กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer อยู่ในระดับมาก ในเรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพ/มาตรฐาน **ในด้านวิธีการ** มีความคิดเห็นมีความคิดเห็นต่อกระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer อยู่ในระดับ มาก ได้แก่ การบรรยาย (ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน)และการบริหารจัดการกลุ่ม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการส่งเสริม Young Smart

Farmer

ความคิดเห็นต่อ ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการส่งเสริม Young Smart Farmer ประสบความสำเร็จ พบว่า Young Smart Farmer เห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่อง วิทยากร รongลงมา เห็นด้วยมากในเรื่อง ผู้รู้/ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ เจ้าหน้าที่ และ การเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม ตามลำดับ

ตอนที่ 5 แนวทางการส่งเสริม Young Smart Farmer

ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริม Young Smart Farmer พบว่า เห็นด้วยมาก กับแนวทางการส่งเสริม ในประเด็น สนับสนุนการสร้างเครือข่าย โดยเน้นให้คณะกรรมการ YSF ได้ทำหน้าที่ รongลงมา ได้แก่ ผลักดันให้ YSF มีบทบาททางสังคม และ ฝึกความเป็นผู้นำ ประสานการอบรม คุณานที่น่าสนใจ จัดทำแผนพัฒนา YSF เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ และ ประชาสัมพันธ์ผลงาน YSF ต้นแบบเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ YSF รุ่นใหม่

ตอนที่ 6 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริม Young Smart Farmer

ด้านความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ พบว่า ปัญหา ได้แก่ Young Smart Farmer ที่เข้าร่วม กิจกรรมโครงการพัฒนา Young Smart Farmer เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ ซึ่งบางคนยังขาดความรู้ เทคนิค วิธีการ ความรู้การตลาด ด้านการเกษตร โดยเฉพาะวิทยากรด้าน มาตรฐานต่างๆ วิธีการ ส่งออก นำเข้าสินค้า โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดกิจกรรมให้ Young Smart Farmer ได้ พบปะ แลกเปลี่ยนพูดคุยกันบ่อยๆ ควรจัดให้มีการเข้ารับการถ่ายทอดจาก ปราชญ์เกษตร หรือจาก ศูนย์เรียนรู้ โดยเน้นการลงมือปฏิบัติ การจัดกิจกรรมของโครงการ ควรจัดให้ตรงกับฤดูกาลผลิต

ด้านข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ปัญหา ได้แก่ เกษตรกร ที่ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ต ใน ชีวิตประจำวัน ยังขาดการสืบหาข้อมูลจากแหล่งอินเทอร์เน็ต ขาดการประสานงานกับกลุ่มเพื่อนๆ บางคนทำกิจกรรมการเกษตรเหมือนกัน แต่ไม่ได้ไปเยี่ยมเยียนกัน เนื่องจากระยะทางไกล Young Smart Farmer ที่ทำเกษตรผสมผสาน มีกิจกรรมในฟาร์มมาก ทำให้ไม่มีเวลาศึกษา หาข้อมูลบ่อยๆ โดยมีข้อเสนอแนะ ให้ภาครัฐ ควรเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตร ให้แพร่หลายยิ่งขึ้น ทั้ง ข้อมูลการตลาด วิธีการ แจกข่าวโรคระบาดพืช เป็นต้น สำนักงานเกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด ควร ให้ความสำคัญกับการส่งเสริม Young Smart Farmer โดยการจัดให้เป็น ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริม การเกษตร เช่น แปลงต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเผยแพร่ และ แหล่งองค์ความรู้การเกษตร และให้มีการศึกษาดูงานระหว่างเพื่อนๆ บ่อยๆ ควรจัดตั้ง กลุ่มเครือข่าย Social Network เพื่อเป็น สังคม Young Smart Farmer ของจังหวัดเลย และเชื่อมต่อไปยังจังหวัดอื่นๆ ต่อไปด้วย

การบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด พบว่า ปัญหาเกษตรกรไม่สามารถหลีกเลี่ยงกลไกราคาตลาดสินค้าเกษตรได้ แม้ว่าจะผ่านมาตรฐาน GAP ทำให้ขาดกำลังใจในการทำการเกษตร สินค้าของ Young Smart Farmer มีคุณภาพมากกว่าทั่วไป แต่มีปริมาณที่น้อย จากการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ทำให้ไม่สามารถนำไปขายในตลาดระดับบน เช่น ห้างสรรพสินค้าได้ โดยมีข้อเสนอแนะให้ ภาครัฐ ควรจัดกิจกรรมด้านการตลาดสินค้าเกษตรบ่อยๆ และให้โอกาส Young Smart Farmer ไปร่วมจำหน่ายด้วย ทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด ควรมีเว็บไซต์ หรือ กระดานข่าวทางเว็บไซต์ที่สามารถลงข้อมูลการจำหน่ายสินค้าได้

ความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค พบว่าปัญหาคือ สินค้าเกษตรที่ผ่านมาตรฐาน GAP มีราคาเท่ากับสินค้าทั่วไป โดยมีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐ ควรมีกระบวนการให้สินค้าที่ผ่านมาตรฐาน GAP จำหน่ายได้ราคาที่สูงกว่าสินค้าทั่วไปและควรมีการจัดกิจกรรม เผยแพร่ด้าน การตรวจสอบสารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร

ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม ปัญหา Young Smart Farmer พบว่าปัญหา คือ เกษตรกรรุ่นใหม่มักจะมีแนวคิดทำการเกษตร ในรูปแบบใหม่ๆ ที่แตกต่างจากเกษตรกรทั่วไป ทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของเกษตรกรในหมู่บ้าน โดยมีข้อเสนอแนะ ให้ภาครัฐช่วยส่งเสริม เผยแพร่ การทำการเกษตรแนวใหม่ที่ประสบผลสำเร็จของเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นที่ยอมรับกับเกษตรกรทั่วไป

ความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร พบว่าไม่มีปัญหาและมีข้อเสนอแนะให้ หน่วยงานภาครัฐควรมีการ เชื่อมเขียน Young Smart Farmer อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้คำชี้แนะในการทำการเกษตร และเผยแพร่วิชาการใหม่ๆที่เกิดจาก Young Smart Farmer ให้เป็นที่รู้จักยอมรับ โดยทั่วไป

ปัญหาอุปสรรค Young Smart Farmer พบว่าปัญหา คือ เกษตรกรรุ่นใหม่ลาออกจากงานประจำ มาทำการเกษตร ทำให้มีรายได้น้อย และไม่แน่นอน จึงทำให้มีความรู้สึก ท้อแท้ หหมดกำลังใจ ไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตได้เอง อีกทั้งถูกเอาเปรียบจากระบบการตลาดสินค้าเกษตร โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการส่งเสริมให้มีเครือข่ายเกษตรกร Young Smart Farmer ที่เข้มแข็งและมีระบบการตลาดสินค้าเกษตรภายในประเทศที่มีประสิทธิภาพ

2. การอภิปรายผลการวิจัย

2.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของ Young Smart Farmer

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 30-39 ปี โดยผู้ให้สัมภาษณ์มีอายุน้อยสุด 21 ปี และผู้ให้สัมภาษณ์มีอายุมากที่สุด 44 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่ สมรสแล้ว มีประสบการณ์การทำงานเกษตร 2-5 ปี เป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน ได้แก่ เป็น ผู้นำชุมชน เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. และ กลุ่มเกษตรกร เนื่องจากข้อกำหนดของโครงการพัฒนา Young Smart Farmer กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดให้ผู้เข้าร่วมโครงการ ต้องมีคุณสมบัติคือ (1) มีอายุระหว่าง 17 – 45 ปี (2) มีที่ดินทำการเกษตร (3) มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ต้องการทำการเกษตร พัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตตนเอง (4) สมัครใจเข้าร่วมโครงการและต้องเข้าร่วมกิจกรรมตลอดระยะเวลาโครงการ

2.2 การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ส่วนใหญ่ ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร จากเจ้าหน้าที่รัฐในระดับมาก ในด้านแหล่งสื่อกลุ่มได้รับข้อมูลข่าวสารในระดับมาก จากโทรทัศน์ ในด้านแหล่งสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในระดับมาก จาก เฟสบุ๊ก จะเห็นได้ว่า สมาชิก Young Smart Farmer เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ มีความกระตือรือร้น ที่จะแสวงหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ และสามารถใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการยืนยันข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิริติยา : 2554 ที่วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยงานวิจัยได้สรุปว่า เกษตรกรรุ่นใหม่เปิดรับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและมีความคาดหวังที่จะพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองการถือครองที่ดิน

2.3 การถือครองที่ดินและกิจกรรมที่ทำ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีการถือครองที่ดิน จำนวนเฉลี่ย 21-40 ไร่ ส่วนใหญ่ มีที่ดินเป็นของตนเอง กิจกรรมการเกษตรที่ทำอยู่ ส่วนใหญ่ ปลูกพืชมากกว่า 3 ชนิด โดยพืชส่วนใหญ่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าว ปลูกพืชแบบผสมผสาน เช่น พืชผัก พืชไร่ สำหรับพืชที่นิยมปลูกมากที่สุด ได้แก่ ยางพารา จะเห็นได้ว่า Young Smart Farmer มักจะปลูกพืชแบบผสมผสาน ตั้งแต่ 3 ชนิดขึ้นไป ซึ่งเป็นผลจากการสืบค้นข้อมูล และเครือข่ายทำการเกษตร ทำให้เกษตรกรไม่เสี่ยงทำพืชเชิงเดี่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิริติยา : 2554 ที่วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ พบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่มีการปลูกพืชแบบผสมผสาน

2.4 รายได้ของครัวเรือน ด้านรายได้ภาคการเกษตร ส่วนใหญ่ มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 100,000-240,999 บาท ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายอุปโภค บริโภค พบว่า ส่วนใหญ่ มีค่าใช้จ่ายอุปโภค บริโภค เฉลี่ย 10,000-99,999 บาท ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่ มีค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร เฉลี่ย 10,000-99,999 บาท จะเห็นได้ว่า เกษตรกรรุ่นใหม่มีการคำนึงถึงภาวะด้านรายรับรายจ่าย เป็นอย่างมาก โดยมากมักจะมีรายได้มากกว่ารายจ่าย ซึ่งเป็นผลมาจากการตระหนักถึงการทำการเกษตร โดยมีการจัดบัญชีครัวเรือนไปด้วย

2.5 ศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer

ศักยภาพของ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer จะเห็นได้ว่า มีระดับความสามารถมากสุด ในด้านมีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ ในเรื่องการเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่น ด้านความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร เรื่อง มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร จะเห็นได้ว่า Young Smart Farmer เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่หันมาประกอบอาชีพเกษตรกร จึงมีความมุ่งมั่นและพึงพอใจในอาชีพเกษตรกร ประกอบการมีการทำการเกษตรแบบเครือข่ายเกษตรกรเข้มแข็ง จึงมีความสามารถที่จะเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิรติยา : 2554 ที่วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ พบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่มีความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งพาตนเอง

ศักยภาพของ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ในระดับ มาก ได้แก่ ด้านมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่ และ Internet การนำข้อมูลมาใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้ มีความรู้และการได้รับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐาน พบว่า มีความสามารถ ในเรื่อง เกษตรอินทรีย์ และ เรื่องกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่า Young Smart Farmer เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีการใช้ข้อมูล ทั้งจากเจ้าหน้าที่และ สื่อต่างๆในการประกอบการตัดสินใจ และสามารถบริหารจัดการปัจจัยการผลิตได้โดยใช้ข้อมูลประกอบ ซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์

ศักยภาพของ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ในระดับปานกลาง ได้แก่ การบันทึกข้อมูล มีการใช้ข้อมูลประกอบการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต และมีความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน จะเห็นว่า Young Smart Farmer ยังขาดประสบการณ์ในการทำการเกษตร เนื่องจากประสบการณ์ยังน้อย และกิจกรรมการเกษตรมีปัจจัยหลายปัจจัยที่เป็นความเสี่ยง เช่น ภูมิอากาศ โรคระบาด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถคาดการณ์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะกุล:2552 ซึ่งวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

ของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านตลาด และสินเชื่อ รองลงมาได้แก่ ประโยชน์ที่จะได้รับ เทคโนโลยี และปัจจัยด้านบุคคล

2.6 กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558

ความคิดเห็นต่อ กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะที่ 1 มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก เรื่อง การปลูกพืชผสมผสานในแนวทางวนเกษตร เรื่องการศึกษาดูงานสวนวนเกษตร และในด้านวิทยากรโดยรวม สถานที่อบรม ศึกษาดูงาน และด้านช่วงเวลา จะเห็นได้ว่า กระบวนการส่งเสริม *Young Smart Farmer* เป็นกระบวนการที่เหมาะสม ทั้งด้านวิทยากร สถานที่อบรม ศึกษาดูงาน และช่วงเวลา ทั้งนี้เนื่องจาก การดำเนินงาน ในช่วงเดือน พฤษภาคม เป็นช่วงที่เกษตรกรว่างจากการทำการเกษตร ทำให้มีเวลาร่วมกิจกรรมเต็มที่

ความคิดเห็น กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะที่ 2 มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพ/มาตรฐาน การบรรยาย (ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน) และการบริหารจัดการกลุ่ม จะเห็นได้ว่ากระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในระยะที่ 2 จะเน้นการร่วมกลุ่ม เครือข่าย ควบคู่ไปกับการให้ความรู้ในสิ่งที่เป็นความต้องการของ Young Smart Farmer เอง โดยมีการสอบถามในกระบวนการเรียนรู้ที่ 1 ว่าต้องการความรู้ด้านใดบ้าง ซึ่งเป็นการสนองตอบตามความต้องการของ Young Smart Farmer ที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ฤชดาและคณะ : 2551 ที่วิจัยเรื่อง ศึกษาความต้องการฝึกอบรมและการจัดหลักสูตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการฝึกอบรมด้านเกษตรยั่งยืน ใช้เครื่องมือ การทำสวนศึกษาดูงาน บรรยายและฝึกปฏิบัติ และกระบวนการรวมกลุ่มมีความสำคัญต่ออาชีพการเกษตร

2.7 การเปลี่ยนแปลงของศักยภาพของ Young Smart Farmer ก่อนและหลังการอบรม

ศักยภาพของ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ก่อน-หลังการอบรม ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer ที่มีระดับความสามารถ มากที่สุด ได้แก่ มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร จะเห็นได้ว่า โครงการพัฒนา Young Smart Farmer นี้ดำเนินกับเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะทำหน้าที่การทำงาน มาทำการเกษตร ผู้เข้าร่วมโครงการจึงพอใจในความเป็นเกษตรกร รักและมีความสุขกับอาชีพเกษตรกร ฤชดาและคณะ : 2551 ที่วิจัยเรื่อง ศึกษาความต้องการฝึกอบรมและการจัดหลักสูตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการฝึกอบรมด้านเกษตรยั่งยืน ใช้เครื่องมือ การทำสวนศึกษาดูงาน บรรยายและฝึกปฏิบัติ และกระบวนการรวมกลุ่มมี

ความสำคัญต่ออาชีพการเกษตร

ระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับมากเท่าเดิม แต่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ได้แก่ ด้านการนำข้อมูลมาใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเอง ด้านความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน เรื่อง เกษตรอินทรีย์ ด้าน เรื่องการกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่า Young Smart Farmer มีการใช้ข้อมูลมาวางแผนและดำเนินการผลิตทางการเกษตรโดยอาศัยข้อมูลจากภายนอก ซึ่งจะทำให้เกษตรกรรู้เท่าทันตลาด โรคระบาด และเทคนิควิธีการใหม่ๆ อันจะนำมาปรับใช้ได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับวิรัชชัยและคณะ : 2556 ที่วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศในระดับดี สามารถเปลี่ยนวิธีคิดจากการผลิตที่พึ่งพิงฐานข้อมูลทรัพยากรเป็นการพึ่งพิงการจัดการบริการจัดการในระดับดี

ระดับความสามารถหลังการอบรม เพิ่มขึ้น จากระดับ ปานกลาง เป็น ระดับมาก ในเรื่องการเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่น ในด้านความสามารถในการเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือจุดเรียนรู้ให้กับผู้อื่น ด้านมีกระบวนการผลิตที่สอดคล้อง จะเห็นได้ว่า กิจกรรมของ Young Smart Farmer ที่เน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ไปสู่เพื่อนๆ ได้ จึงเป็นบทบาทสำคัญในการที่จะเป็น จุดเรียนรู้ให้กับชุมชนได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษดาและคณะ : 2551 ที่วิจัยเรื่อง ศึกษาความต้องการฝึกอบรมและการจัดหลักสูตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการฝึกอบรมด้านเกษตรยั่งยืน ใช้เครื่องมือ การทัศนศึกษาดูงาน บรรยายและฝึกปฏิบัติ และกระบวนการรวมกลุ่มมีความสำคัญต่ออาชีพการเกษตร

2.8 ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลการส่งเสริม Young Smart Farmer

ความคิดเห็นต่อ ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลการส่งเสริม Young Smart Farmer พบว่า Young Smart Farmer เห็นด้วยกับปัจจัยเอื้อที่ทำให้การส่งเสริมในระดับมากที่สุด ในเรื่อง วิทยากร รองลงมา มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก ได้แก่ ผู้รู้/ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ เจ้าหน้าที่ และการเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า Young Smart Farmer มีความศรัทธาในโครงการพัฒนา Young Smart Farmer กิจกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษาดูงาน และการได้รับความรู้ในเรื่องที่ตนเองต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษดาและคณะ : 2551 ที่วิจัยเรื่อง ศึกษาความต้องการฝึกอบรมและการจัดหลักสูตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการฝึกอบรมด้าน

เกษตรยั่งยืน ใช้เครื่องมือ การทัศนศึกษาดูงาน บรรยายและฝึกปฏิบัติ และกระบวนการรวมกลุ่มมีความสำคัญต่ออาชีพการเกษตร

2.9 แนวทางการส่งเสริม Young Smart Farmer

ความคิดเห็นต่อ แนวทางการส่งเสริม Young Smart Farmer พบว่าเห็นด้วยในระดับมากกับทางการส่งเสริม Young Smart Farmer ในประเด็นการสนับสนุนการสร้างเครือข่าย โดยเน้นให้คณะกรรมการ YSF ได้ทำหน้าที่ รองลงมา ได้แก่ ผลักดันให้ YSF มีบทบาททางสังคม และ ฝึกความเป็นผู้นำ ประสานการอบรม ดูงานที่น่าสนใจ จัดทำแผนพัฒนา YSF เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ และ ประชาสัมพันธ์ผลงาน YSF ต้นแบบเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ YSF รุ่นใหม่ จะเห็นได้ว่า ในการส่งเสริมในรูปแบบกลุ่มนั้น เครือข่ายเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนงานให้สัมฤทธิ์ผล ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษฎาและคณะ : 2551 ที่วิจัยเรื่อง ศึกษาความต้องการฝึกอบรมและการจัดหลักสูตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการฝึกอบรมด้านเกษตรยั่งยืน ใช้เครื่องมือ การทัศนศึกษา ดูงาน บรรยายและฝึกปฏิบัติ และกระบวนการรวมกลุ่มมีความสำคัญต่ออาชีพการเกษตรซึ่งถือเป็นแนวทางในการพัฒนาที่สำคัญ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐ

- 1) ด้านมีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่
ควรส่งเสริมพัฒนาในด้านความสามารถในการเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือจุดเรียนรู้ของ Young Smart Farmer ให้กับผู้อื่น
- 2) ด้านมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ
ควรเน้นการใช้สื่อบุคคล จากเจ้าหน้าที่รัฐ สื่อไอที เฟสบุค เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการประกอบกิจกรรมการเกษตรของ Young Smart Farmer เนื่องจากเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- 3) ด้านมีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด
ควรมีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายให้กับ Young Smart Farmer ทั้งในระดับจังหวัด ระดับเขตและระดับประเทศ เพื่อให้มีความสามารถในการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อให้ขายผลผลิตได้ และควรส่งเสริมด้านการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพให้มากขึ้น

- 4) ด้านมีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค
โดยเฉพาะ เรื่อง GMP ควรเน้นให้ Young Smart Farmer ได้รับความรู้
ด้านมาตรฐานความปลอดภัยในการผลิตให้มากยิ่งขึ้น
- 5) ด้านมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม
โดยเน้นในเรื่องกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง และให้
มีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green Economy)
- 6) ด้านมีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร
ควรเน้นหลักสูตรภาพรวมให้เกษตรกรมีความรู้ดีกว่ามีความภูมิใจใน
ความเป็นเกษตรกรรักและหวงแหนถิ่นฐานบ้านเกิด

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

- 1) การจัดหาวิทยากร ผู้รู้/ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ มีความสำคัญมากใน
การมาเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมของ Young Smart Farmer ซึ่งตัววิทยากรที่มาถ่ายทอดความรู้
จะต้องเป็นผู้รอบรู้ มีเทคนิคการบรรยายและฝึกปฏิบัติได้อย่างน่าสนใจ
- 2) สร้างแรงจูงใจและแสดงให้ Young Smart Farmer เห็นถึงความจริงใจ
ใส่ใจช่วยเหลือในด้านการประกอบอาชีพการเกษตร เพื่อให้เขามีความศรัทธาและมีความเชื่อมั่นใน
การเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตร
- 3) เน้นตอบสนองความต้องการของผู้เข้าร่วมโครงการเป็นสำคัญ โดยการ
รับสมัครบุคคลตามคุณสมบัติที่กำหนด และให้ Young Smart Farmer มีส่วนร่วมในการกำหนด
หลักสูตรการฝึกอบรมตามความสนใจและความต้องการของเขาร่วมกับภาครัฐ
- 4) ผลักดันให้ Young Smart Farmer มีบทบาททางสังคม และ ฝึกความเป็น
ผู้นำ ประสานการอบรม คูงานที่น่าสนใจ
- 5) จัดทำแผนพัฒนา Young Smart Farmer
- 6) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ Young Smart Farmer อย่างสม่ำเสมอ
- 7) ประชาสัมพันธ์ผลงาน Young Smart Farmer ต้นแบบเพื่อสร้างแรงจูงใจ
ให้ Young Smart Farmer รุ่นใหม่

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อ Young Smart Farmer

ควรมีการรวมกลุ่มระหว่างสมาชิก Young Smart Farmer สนับสนุนการ
สร้างเครือข่ายด้านการผลิต การตลาด โดยเน้นให้คณะกรรมการ YSF ได้ทำหน้าที่บริหารงานด้วย
ตนเองในรูปแบบคณะกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัด ระดับเขตและระดับประเทศ

3.1.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของ Social Network ต่อกระบวนการพัฒนา Young Smart Farmer เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการใช้งาน Social Network ในชีวิตประจำวัน อิทธิพลของ Social Network ต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเครือข่าย Young Smart Farmer ระดับเขต ประเทศ เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ให้มีความเข้มแข็งความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความคิดเห็นต่อเครือข่าย Young Smart Farmer ระดับเขต ประเทศ ในการรวมกลุ่มเพื่อสร้างสังคมแห่งการแบ่งปัน ในด้านความรู้ เทคนิควิธีการ รวมไปถึงการจำหน่าย

